

Undervisningsmateriale til Alkymistens Laboratorium

- en sanseudstilling af Cecilia Westerberg. Udstillingen kan ses på Vendsyssel Kunstmuseum fra søndag d. 9.9.2018 til søndag d. 6.1.2019.

Velkommen til Alkymistens Laboratorium

Dette undervisningsmateriale introducerer til udstillingen og stiller forslag til arbejdsopgaver før, under og efter museumsbesøget. Målgruppen er primært 4.- 6. klassetrin, i fagene: billedkunst, dansk og natur/teknik.

De tidligste alkymister var drevet af en dyb passion for at forvandle bly til guld. Med denne målsætning foretog alkymisterne utallige undersøgelser, forsøg og afprøvninger. En proces hvor videnskab, kunst og magi forekom sideløbende og med lige stor værdi. I denne sanseudstilling tages der udgangspunkt i alkymiens transformationsprocesser. De kommer til udtryk i form af fire sanserum. Wunderkammeret, herbariet, farvelaboratoriet og transformationsrummet. De fire rum repræsenterer ligeledes den kreative proces som består af brainstorming og inspiration, indsamling, afprøvning og at transformere til sit eget udtryk.

Hvad er Alkymi?

Alkymi er en tidlig videnskabelig og filosofisk praksis, der kombinerer kemi, metallurgi, fysik, medicin, astrologi, semiotik, mystik og kunst. En alkymist er betegnelsen for tidligere tiders videnskabsmand eller -kvinde, som undersøgte alle disse genstandes sammensætninger og potentialer, i håb om at forvandle bly til guld. Drømmen om gullet forblev en drøm. Men alkymisterne opdagede i deres søgen, flere grundstoffer og lagde fundamentet til moderne kemi og medicin.

Udstillingen reflekterer over samlingens kunst, over verden omkring os og hvordan man kan forstå og skabe sammenhænge og forbindelser mellem genstande og historier. Kodeordene for udstillingen er fascination, forundring af verden, sanselig erfaring, undersøgelser, forvandling og magi.

Gå på opdagelse i Alkymistens Laboratorium

I Wunderkammeret inviteres du ind i alkymistens spændende og vidtfavnende samling. Her er fyldt med mystiske ting og utrolige fund. Du kan gå på opdagelse i alkymistens skuffer og skabe. Med forskellige objekter kan man kategorisere, sammensætte, skabe nye sammenhænge, sætte gang i fantasien og fortælle historier. Der opfordres til forundring, brainstorming og inspiration.

Hvad er et wunderkammer?

Wunderkammeret er forløberen for vor tids museer, også kendt som et raritetskabinet eller kunstkammer. I renæssance-tiden var det private samlinger af sære fund og sjældne skatte, som havde en særlig betydning for samlere. Et wunderkammer fremstår ofte rodet og uorganiseret, da genstandene endnu ikke er kategoriserede. Personlige skatte, kunstværker og fund fra naturen kan på den måde optræde sammen og danne nye indtryk. I moderne terminologi kategoriseres disse genstande under naturhistorie, geologi, etnografi, religiøse eller historiske relikvier, kunstgenstande og antikviteter.

Herbariet

I herbariet møder du en verden af planter og urter. Her kan du undersøge de forskellige arter og finde ud af hvilke der er spiselige, hvilke der er medicinske og hvilke der ligefrem er giftige. Nogle af alkymisternes fornemme dyder var evnen til fordybelse og nærstudie af objekter og genstande. I herbariet lægges der op til indsamling, fordybelse og undersøgelse.

Hvad er et herbarium?

Herba kommer af Latin og betyder urt. Et herbarium er et plantelaboratorium. Det består af en samling af pressede og tørrede planter eller plantedele til videnskabelige studier eller undervisningsformål samt til definition og klassifikation. Presning og tørring har vist sig at være den nemmeste og mest praktiske opbevaringsform for planter til brug i studier.

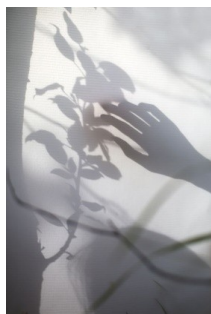
Farvelaboratoriet

I farvelaboratoriet finder du farvebiblioteket, hvor du præsenteres for alle regnbuens farver. Du finder også et hav af farveprøver og farvepigmenter. Her kan du se hvad der sker når farver mødes og blandes. Du inviteres også til at høre fantastiske historier om farvernes oprindelse. Farvelaboratoriet opfordrer til afprøvning af farver og farvekombinationer.

Hvad er farver?

Farver er visuelle sanseindtryk, der opleves af mennesker, når lys rammer øjet. Farverne opdeles i kategorier som rød, gul, blå, osv. Oplevelsen af de enkelte farver er afhængig af bølgelængden af det lys, der rammer øjet. Farvepigmenter stammer blandt andet fra forskellige mineraler, dyr og kemiske stoffer. Nogle farver er derfor mere kostbare end andre og var tidligere symbol på rigdom.

Transformationsrummet

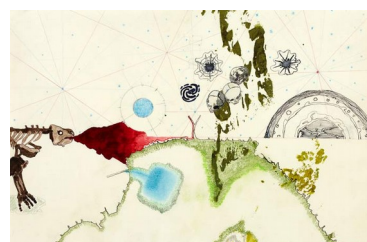
I transformationsrummet bydes du indenfor i en totalinstallation i form af et stort skyggespil. Her er der fokus på kontraster og forvandling - fra lys til mørke og fra stilstand til bevægelse. Det handler om at undersøge det magiske der kan ske når noget er i bevægelse. Ved at interagere med skyggerne på væggene er du selv med til at præge og blive en del af kunstværket og skabe dine egne skygebilleder. Her opfordres til transformation i kraft af lys, skygge og bevægelse og på den måde kan du skabe dine egne historier og udtryk.

Hvad er transformation?

Transformatio kommer af Latin og betyder forvandling eller omdannelse. Transformation betegner en forandringsproces fra ét til noget andet og forekommer i mange sammenhænge f.eks. naturvidenskabelige, biologiske, mytologiske, menneskelige og kunstneriske.

Om kunstneren

Cecilia Westerberg (f.1967) er uddannet billedkunstner. Skabelsen af Alkymistens laboratorium er blandt andet inspireret af rejser i Italien, hvor hun har studeret gamle originale alkymistiske manuskripter på naturhistoriske og medicinske museer. Det er fascinationen af videnskab og magi, der ligger til grund for denne sanseudstilling.

Forslag til arbejdsopgaver

Herunder følger nogle opgaveforslag som I kan bruge før, under og efter besøget i Alkymistens Laboratorium.

Før besøget, kan I tale om og arbejde på klassen med:

- Hvordan tror du en alkymist ser ud?
Prøv at tegne en alkymist, som du forestiller dig han/hun ser ud.
- Hvordan opfinder man noget nyt?
Diskutér hvordan nye sammenhænge opstår, hvis man sætter ting sammen på nye måder. Find gerne eksempler på nogen der har opfundet noget.
- Kender du grundfarverne? Hvordan blander man farver? Med udgangspunkt i Johannes Ittens (1988-1967) farvecirkel og de 3 grundfarver - rød, blå og gul - kan I selv blande farver og lave jeres egen farvecirkel. I kan benytte skabelonen på side 6. Brug f.eks. akvarel eller akrylmaling.

Opgave: Indsamling og kategorisering i praksis

I kan selv prøve at indsamle genstande fra naturen. Det kan være sten, strandskaller, blade eller små grene. Prøv dernæst at skabe jeres egne samlinger med de forskellige genstande ved at sortere dem i forskellige kategorier f.eks., type, farve, form, størrelse, osv. Eleverne kan arbejde i grupper eller enkeltvis. Se hvor forskellige samlingerne bliver og hvilke udtryk der opstår, alt efter hvilke principper der sorteres efter. Samlingerne kan f.eks. limes på små plader og udstilles i klassen.

- Sammenlign jeres samlinger og diskutér de sorteringsprincipper I har brugt
- Hvad det vil sige at kategorisere? Og hvordan har kategorisering betydning for hvad vi ser og hvordan vi skaber sammenhænge?

Opgave: Indsamling, undersøgelse og kategorisering i praksis.

Lav selv et herbarium

Det er nemt, sjovt og lærerigt at lave sit eget herbarium. I kan selv prøve at indsamle planter og blomster fra naturen. Eleverne kan arbejde i grupper eller enkeltvis.

Fremgangsmåden kunne være således:

Find og pluk blomster eller plantedele. Sørg for at få mest muligt af stilk, blade og blomster med. Under indsamling puttes planten ned i en pose. Pust lidt luft i posen, inden den lukkes, så planten ikke bliver mast. Undersøg hvad det er for en plante, notér dato for indsamling og plantens navn.

Pres, tør og arkiver. Pres planterne i mellem nogle gamle aviser. Arranger dem, så man kan se blade og blomsterhoved. Planterne skal ligge i pres i 1-2 uger. Læg noget tungt ovenpå aviserne, f.eks. en tung bog. Hvis det er en meget saftig plante, kan man skifte avisen en gang imellem. Når planterne er tørre, er det tid til at lave herbariet.

Herbariet laves ved at sætte planterne på forskellige ark, som kan opbevares i en æske. Man kan også vælge at sætte dem ind i et hæfte eller en bog med tomme sider. Planterne sættes fast med tape eller lim. På arket skrives plantens navn, hvor den er fundet og andre ting, der er spændende eller sjove om planten.

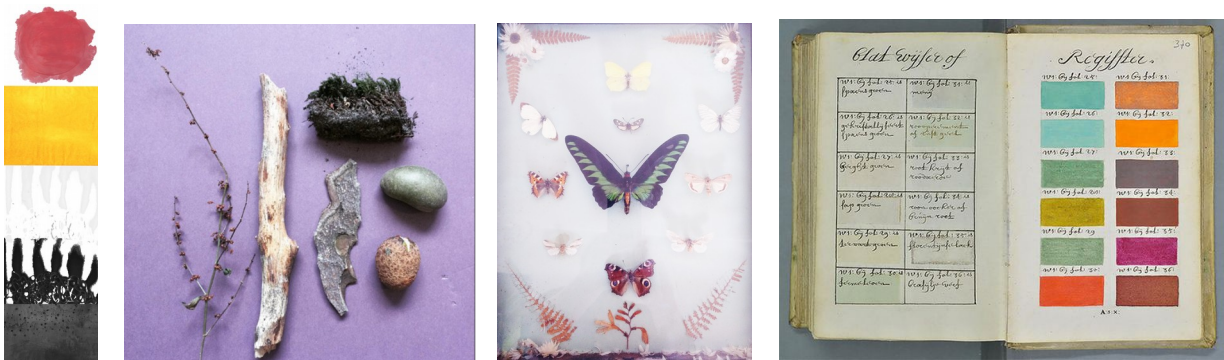
Herbariet kan udvides efterhånden som I finder nye, spændende planter. I kan bruge jeres herbarier til at tale og lære om de forskellige planter eller udstille dem i klassen. I billedkunst kan I bruge de pressede blade og blomster til at tegne efter, eller lave kort og billeder, med de planter der ikke kom med i herbariet.

- Nogle planter er spiselige, nævn nogen af dem du kender. Kender du nogen giftige planter? Eller nogen planter der kan noget særligt?

I kan finde mere inspiration på internettet hvis I søger på ”herbarium”.

Under besøget, kan I tale om og arbejde med:

- Hvilke genstande i wunderkammeret synes du er mest spændende. Og hvorfor?
- Hvorfor vil vi gerne skabe orden og kategorisere?
Kan man godt have orden i rodet? - det kender du måske fra dit eget værelse? Hvem bestemmer, at der er orden?
- Vælg en genstand i wunderkammeret eller herbariet, der tiltaler dig. Tegn efter det. Prøv at få så mange detaljer som muligt med.

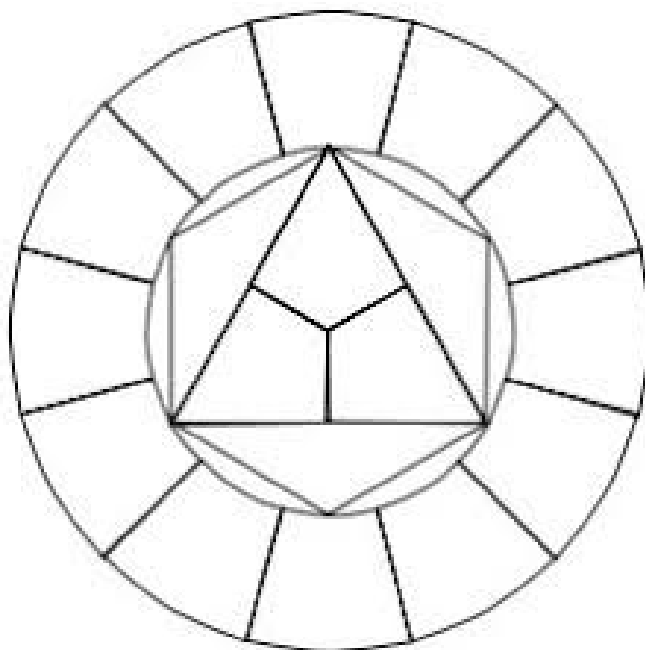
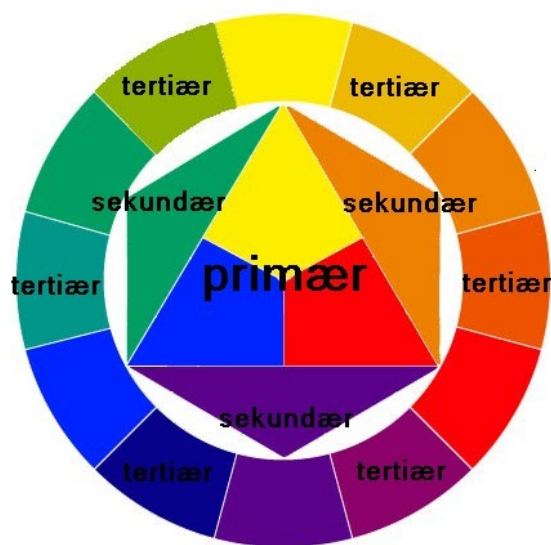
Efter besøget, kan I arbejde videre med:

- Udbygning af jeres egne samlinger og/eller herbarier.
- I transformationsrummet havde I mulighed for at skabe jeres egne skygebilleder eller en fortælling via lys og bevægelse. Prøv at sætte ord på billeder eller fortælling her fra. Hvilket billede eller hvilken fortælling skabte du selv?
Digt gerne videre og skriv en historie inspireret derfra.
- Måske hørte du nogle historier om farver under besøget i udstillingen. Lad dig inspirere af dem, digt selv og skriv en fabel eller et eventyr om farver.
- I farvelaboratoriet så I en masse farver. Kan du huske hvor farvepigmenterne stammer fra? Og hvorfor er nogle farver mere kostbare end andre?
Diskuter hvordan farver kan udtrykke forskellige ting. Hvordan oplever du forskel på lyse og mørke, kolde og varme farver? Hvilken indflydelse har farverne på stemningen i et rum?

Opgave: Farvelære med Johannes Ittens farvecirkel

Brug de primære farver til at blande de sekundære farver og brug dernæst de sekundære farver til at blande de tertiære farver. I kan bruge skabelonen herunder, eller tegne den over på et papir eller en paptallerken. Brug akvarel eller akrylmaling. I kan lære hvilke farver der opstår når grundfarverne blandes og hvilke farver der står i kontrast til hinanden, dvs. dem der ligger nøjagtig overfor hinanden i cirklen og kaldes komplementærfarver.

- Mal et billede hvor I kun bruger de 3 grundfarver – rød, blå og gul. Bland selv sekundære og tertiære farver. Brug f.eks. akrylmaling på lærred eller akvarelmaling på akvarelpapir.

Links til inspiration på nettet

Om alkymi - <https://da.wikipedia.org/wiki/Alkymi>

Om wunderkammer - <https://da.wikipedia.org/wiki/Raritetskabinet>

Om herbarium - <https://da.wikipedia.org/wiki/Herbarium>

Om at lave et herbarium - <https://aktiviteter.dds.dk/aktivitet/373>

Om Johannes Ittens farvelære - <https://www.youtube.com/watch?v=CpGXjuMmo60>

Om at blande farver - https://www.youtube.com/watch?v=lfWT_leCCV8

Praktisk information

D. 9.9.2018 - 6.1.2019

Vendsyssel Kunstmuseum

P. Nørkjærs Plads 15

9800 Hjørring

Åbningstider: Tirsdag-søndag kl.12-16. Mandag lukket.

D.19.1.2019 – 28.4.2019

Skovgaard Museet

Domkirkestræde 2-4

8800 Viborg

Åbningstider: Sep – maj: Tirsdag - søndag kl.11-16. Juni – aug: Tirsdag – søndag kl. 10-17.

Mandag lukket

13.10.2019 - 21.1.2020

Vejle Kunstmuseum

Flegborg 16-18

7100 Vejle

Åbningstider: Tirsdag-søndag kl. 11-17. Mandag lukket

8.2.2020 – 31.5.2020

J.F. Willumsens museum

Jenriksvej 4

3600 Frederikssund

Åbningstider: Tirsdag – søndag kl. 10-17. Mandag lukket.

Samarbejdspartnere

Alkymistens Laboratorium er støttet af Nordea-fonden og Statens Kunstfond.

Udstillingen er arrangeret i samarbejde med og vises på Vendsyssel Kunstmuseum i Hjørring, Skovgaard Museet i Viborg, Kunstmuseet i Vejle og J.F. Willumsens Museum i Frederikssund.

Undervisningsmaterialet er udarbejdet af Sassi Bischoff, Vendsyssel Kunstmuseum, i sparring med Louise Bugge Jacobsen, J. F. Willumsens Museum.